

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

címezendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Aron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Előfizetési felhívás. — A phylloxera. — Szerény interpelláció. — Egy komoly szó a gazdákhöz. W. L. — A sámsondi állatkiaállítás. — a. — Gazdatisztjeink érdekében. — Szer a nyulragás ellen. — Házi szárnyasaink óla. P. L. — Ministeri rendelet kivonata a Szerb és Románjából behozott sertések egészségügyrendőri kezelése tárgyában. — Értesítés a ragályos betegségekről. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Előfizetési felhívás

az „Erdélyi Gazda“ 1880-ik évfolyamára.

Az „Erdélyi Gazda“ 1880. elején XII-ik évébe lép, előfizetési ára egész évre csak **két forint**; féléves előfizetéseket nem fogadunk el.

Lapunk terjesztése érdekében fáradozó szives gyűjtőknek, 10 egyszerre beküldött előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Olesó hirdetési rovatunkat, mely a szöveg bárhányszori tetszés szerinti változtathatásával kiváló előnyöket nyújt, ajánljuk az eladók és vevők szives figyelmébe. **A szerkesztőség.**

Phylloxera ügyben.

A kolozsvári „Phylloxera ügyben kiküldött bizottság“ 1879 december 21-én tartott ülésében egyhangulag elhatározta, miszerint elnök Dr. Szanisztó Albert, mint egyszersmind a kolozs-monostori gazd. tanintézet szaktanára kéressék fel, a tanintézet Phylloxera-praeparatumaik az érdeklődő közönség előtt leendő bemutatására. E kérelemnek Dr. Szanisztó tanár teljes készséggel eleget tenni ígérkezvén, az ügy iránt érdeklődőknek tudomására hozzuk a következőket:

A kolozs-morostori gazd. tanintézet lehetőleg teljesen fel van szerelve mindazon kellékekkel, melyek Phylloxera vizsgálathoz és Phylloxera-tanulmányhoz szükségesek. Nevezetesen rendelkezik 8 drb. spiritus praeparatummal s mintegy 70 drb. mikroskopikus praeparatummal, stb. Mindezen praeparatumok bárki által megtekintethetők a kolozs-monostori gazd. tanintézet helyiségében (főépület I. emelet. lépcsőtől balra. II. Gyűjteménytár) a következő időben:

Decz. 26-án délelőtt 10 órától—1 óráig,

27-én „ 21. ”

Kelt Kolozsvárt, 1879. decz. 21.

A bizottság üléséből

Dr. Szanisztó Albert,

bizottsági elnök.

Szabó Samu,

bizottsági jegyző.

Szerény interpelláció, azokhoz a kiket megillet.

Az „Erdélyi Gazda“ idei 27-ik, julius 8-áról keltezett számában örömmel olvastam, hogy az erdélyrészi marhatenyésztés emelése érdekében minister báró Kemény Gábor ur ő nmlgának személyes elnöklete alatt értekezlet tartatott, mely többek között azt is határozta, hogy állami költségen bikaborjuk vásároltassanak és később ezekből alkalmas apaállatok a községeknek részletfizetés vagy kedvezményi áron kiosztassanak.

Miután azóta semmiféle hazai lapban még csak nyomát sem tudtam meglegelni annak, történt-e valami az említett határozat foganatosítása érdekében, vagy sem: teljes tisztelettel kérem fel azokat, a kiket illet, legyenek szivesek ez ügyben — a mennyiben az a „hivatalos titok“ megsértése nélkül egyáltalában lehetséges — a lehető legrészletesebb felvilágosításokkal megnyugtanni azon gazdaközönséget, melynek az ez érdemben történeteknek tudomásul vételére és nyilvános ellenőrzésére kétségbevonhatlan joga van!

Az „Erdélyi Gazda“ egyik olvasója.

Egy komoly szó a gazdákhöz.

A „Praktischer Landwirth“ című német lapban megjelent ezen cím alatt egy cikk s miután ennek egy része mi reánk is alkalmalmazható, azt itt közölni szándékom. A cikk író ezt mondja: A gazda soha el ne mulassza minden készleteit számba venni s azokat az egyes hónapokra vagy hetekre is elosztani, azért, hogy láthassa miből és mennyire lesz szüksége, mit nélkülözhet s mit kelljen beszereznie. Ha ezen számbavételnél feleslegesen mutatkoznék és ez olyan cikkek közül áll, a melyek eltarthatók, p. o. széna, szalma, gabonafélék stb., akkor adja el, a midőn e pénzre nagy szüksége leendő, de soha mindjárt aratás után, mert ilyenkor, különösen kisebb városokban nagy a kinalát s ennek következtében az árak nyomóttak.

Nagy hibát követnek el kisbirtokosaink az által, hogy az íróntól annyira irtóznak, mert hiszen nem lehet kellemesebb foglalkozás, mint számokkal kimutatni, hogy mivel bírnak, mennyi volt az évi bevételünk és kiadásunk, mennyit kerestünk tehát vagy gazdálkodtunk meg. Egy tudóstól azt kérdezte egy gazda, hogy mely gazdasági gép a legjobb? s a tudós azt állítja, hogy a legolcsóbb és legjobb gazdasági gép a — plajbász!

Ha minden gazda évi bevételeit és kiadásait a naptárba vagy más e célra készített könyvbe pontosan feljegyezné, a két rovatnak tételeit összegezné s a két főösszeget összegegyeztetné, akkor a kisbirtokos állapota sokkal kedvezőbbre fordulna, mert ezen összegegyeztetésből többet tanulna mint a legjobb könyvekből, tanácsokból: megtanulná a bevételek és kiadások közt helyesebb arányt létrehozni s egyuttal meggyőződést szerezne, hogy gazdaságát okszerűbben kell kezelni.

Nálunk ez egészen másképen van. Legtöbb kisebb gazdaságban a bevételt és kiadást két különböző kéz kezeli s azért két pénztár is létezik. Hogy az ilyen kezelésnél ellenőrzésről szó sem lehet, az bizonyos. Legtöbb gazdaságban az istálló az asszonyoknak van átadva, rendszeren ők adják el a tejet, vajat, turót és a tenyésztésre meg nem tartott bornyukat is s az ezekért bevett pénzeket ruhák s más kisebb házi szükségletek fedezésére fordítják. Eltekintve attól, hogy a pénznek ezen módni kezelése által a bevétel elforgácsoltatik, azonkívül még prédálódik is, mert rendszeren csak az egy napra vagy legfeljebb egy hétre valókat szoktuk beszerezni, de a szükséges cikkeket kis boltokban s kicsinyben bevásárolva, azokat drágábban fizetjük és rozabb árakat kapunk, mintha azok egyszerre nagyobb mennyiségben beszerezettek volna.

Kívánatos volna tehát, hogy ezen kettős pénztári rendszer megszüntetessék és a szükséges cikkek bevásárlása nagyobb mértékben történjék. E célra összeállhat 10 vagy több gazda s a szükséges árut nagyobb mennyiségben valamely nagy kereskedőtől hozatja s ezt egymás közt felosztja, mi által lehetőleg olcsó és jobb árut kapnak.

Kisebbszámú gazdáinknak nagy része csak úgy a világba gazdálkodik s ha pénz dolgában megszorult, bár mi magas kamatokra vesz fel kötesont, a nélkül, hogy számot vetne magával, képes lesz-e a birtok jövedelme a kamatot fedezni. Hogy pedig ez úgy történik, azt a gyakori árverezések bizonyítják. Ilyenkor okozzák a nehéz idöket, a magas adókat, a terménynek nyomott árát; — részben ez is áll ugyan, de saját hibánkat ezen mostoha körülményekkel takarni akarni, állapotunkon mit sem változtat.

Hogy az ilyen kellemetlen állapotokat elkerülhessük, régi rossz szokásainkat, — melyek nagyapáink idejében talán még türhetők voltak, — el kell, hogy hagyjuk s erős akarattal kutasuk kedvezőtlen állapotunk okait, egy szóval gazdaságunkat okszerűen kezeljük. Legyünk gyakorlati gazdák, mint ilyenek uraljuk a helyzetet s a tudománynak köszönhető haladást gyakorlatilag értékesíteni iparkodjunk. — Erős akarattal az általunk itt is, ott is elkövetett hibákat könnyen felismerjük. Erre természetesen gyakorlati ismeretek is szükségesek, mert meg kell győződnünk arról, hogy a talaj mélyítése, megfelelő trá-

gyázása és jobb művelése. okszerű takarmányozás, tisztaság világos és szellős istállók hozamaink s így jövedelmünk emelésére is tekintélyesen befolyanak.

De nem csak hozamokat szaporítani, hanem a kiadásokat is mindenütt lehetőleg kevésbíteni szükséges. —

Eddig a képzettségről volt szó, a mellyel a gazdának bírnia kell; hátra van még elősorolni azon módokat és eszközöket, melyek a gazda továbbképzését elősegítik.

Nem elég, hogy a gazda gyermekeit jobb nevelésben részesítse, mint a milyenben ő részesült, hanem kötelessége őket még tovább is művelni s őket a hivatásukhoz szükséges tudni valókkal megismertetni. De mi uton lehet ezt elérni? Talán ismét iskolába küldje őket? Nem, ez könnyebb és egyszerűbb uton is elérhető, csak a jó akarat ne hiányozzék. Most álltak be a hosszú téli estvék s ezekkel néha az unalom is. Hogy ezt elűzze a gazda: tartson valamely gazdasági lapot p. o. az „Erdélyi gazdát“, olvastassa ezt fel gyermekével, a minek kétszeres előnye van, mert a lap olvasása által a gyermek is az olvasásban nagyobb jártasságot szerez. Alakíthatnak a falusi gazdák egy társulatot vagy kört, melynek tagjai valamely háznál p. o. az iskolában hetenként legalább egyszer összejönnek és így falusi gazdasági egyletet képezve, megvitátnak némely gazdasági ügyeket, közölnék egymással tapasztalataikat és jó gazdasági lapok olvasásával tölthetnék az időt. Ha az ilyen gazdasági egyesületnek olyan tagjai is volnának, a kik az ilyen egyesületek iránt a gazdánál érdeklődést felkelteni tudnak, igen sok jót és hasznost lehetne létrehozni. Nálunk a falusi lelkészek, tanítók és gazdatisztek, valamint egyes birtokosok volnának leginkább hivatva az ilyen falusi gazdasági egyesületek létrehozására hatni. Mennyivel áldásosabb volna, ha a falusi gazdák ilyen összejövetelek alkalmával megvitátnák mind azt, a mi gazdaságuk javára vagy kárára lehet, mintha a téli napokat és estvéket édes semmittevással magokat unva s talán másokat is untatva töltik. — Ha p. o. csak 20 gazda egyesülne e célból s minden tag hetenként csak 1 krajczárt fizetne, már akkor az egylet képes volna egy vagy két gazdasági lapra előfizetni; ha azután a lapok ilyen összejövetelek alkalmával felváltva felolvastatnak s azok egyes tárgyai megbeszéltek és megmagyaráztatnak, igen sok hasznos és általános ismeret terjeszhetnék és a tagok a haladás eszméjének megvolnának nyerve.

Minden községben bár egy két olyan ember akadjon, a ki ez ügyet felkarolja s rövid idő alatt igen sok hasznos dolog lesz életbe léptetve s a falusi gazdák okszerű gazdákká átválttatva. Később, ha a gazdák az egylet teendőivel s annak céljaival megismerkedtek, annak hasznosságáról meggyőződtek és magokat mintegy beleélték; előlegező pénztárak alakítására, gazdasági gépek és eszközök, vetőmag stb. beszerzésére egyesülhetnek s így idővel a falu is a legszebb felvirágzásnak fog örvedeni. Ilyen faluban a szántóföldek, istállók, trágyafészkek, utak stb. egészen más képet fognak mutatni, a falu lakói pedig a gazdasági tudomány becsét felismerve gyermekeik nevelésére s hivatásuknak megfelelőbb kiképzésére nagyobb gondot fognak fordítani.

H minden gazda a szükséges képzettséggel bír, gazdasági érdekeink is jobban lesznek képviselve s ha országgyűlésinken nem csak névleges, de valódi, igazi gazdák fognak résztvenni s ezek az ipar és kereskedelem képviselőit meggyőzik arról, hogy mezőgazdaság nélkül egyetlen egy üzleti ág sem képes megállni; akkor majd a mezőgazdaság is megszűnik a többi osztályok fejős tehene lenni!

Képezzük tehát magunkat és társainkat, hogy a minket megillető miveltési fokot minél előbb elérhessük. Ezt pedig elérjük, ha egyesülünk és szaklapjainkkal kezdet fogunk. **W. L.**

A Sámsondi állatkiállítás.

Miután említve volt a lapok hasábjain, hogy gr. Bethlen István kegyes alapítványából 6 egymásután következő évben 100—100 frt marha tenyésztési díj osztatik ki Sámsond és Madaras községekben: nem lesz érdektelen, ha a már megtörtént első kiállítás eredményét közlöm, mely is a következő:

1. Tehénért mind az első, mind a második jutalmat (20 frt, 10 frt) elnyerte Jeney Lajos Sámsondról.
 2. Egy éves üszőért a második jutalmat (5 frt) Kibédi Lajos Madarásról. Az első díj (10 frt) nem adatott ki.
 3. Két éves üszőért (10 frt) Jeney Lajos.
 4. Egy éves bikaért (10 frt) Jeney Lajos.
 5. Szopó borjuért az első jutalmat (6 frt) Szekeres József Sámsondról; a másodikat (4 frt) Rátziu Juon Sámsondról.
 6. Egy pár ökör borjéért (10 frt) Jeney Lajos.
 7. Egy pár juhért (10 frt) Budai Brunczvik Sámsondról.
 8. Idei kosbáránzéért (5 frt) nem adatott ki.
- A ki nem adott 15 frt az alapítványi levél értelmében a házi ipar fejlesztésére fordítatik.

Hosszas volna a lap szük kerete sem engedi meg elősorolni a jutalmat nem nyert kiállítókat; elég legyen megemlíteni annyit, hogy mintegy 120 db marha állított ki s minden díjra meg volt a versenyzés. Egyáltalában a kiállítás mind mennyiségi, mind pedig minőségi tekintetben meglepő volt.

És itt helyén látom megemlíteni még azt is, hogy a bíráló biztosok eljárásából tanulhatott volna azon bizottság is, mely a közelebbi nyáron történt sz.-péteri bika-borju kiállításon mint bíráló bizottság (?) szerepelt. Daczára, hogy ez a mi sámsond-madarasi kiállításunk olyan magán természetű s nem az adózó nép filléreiből, hanem egy nemesen gondolkozó főúr kegyes alapítványából nyeri létrejöttét, a mi bíráló biztosaink nem resteltek bírálókat mondani a kiállított marhákról.

Nem így a sz.-péteri bíráló bizottság (?), melytől midőn egyik kiállító azt kérte: „Uraim, mondjanak már valami bírálatot, hogy ez a borju miért szép és ez a másik miért nem szép, mert én nem csak jutalmat nyerni, de tanulni, okulni is jöttem ide” — kurtán azt felelték: „azzal nem tartozunk!”

Én megengedem, hogy azon urakra nem volt ráparancsolva, hogy bírálatot mondjanak, de ha az akár felülről, akár alulról jött bizalom őket arra a polczra kijelölte, nem hazafi kötelességük lesz vala-e tanítani, oktatni a tapasztalatlanokat és

járatlanokat, mert velém együtt még sokan vannak abban a meggyőződésben, hogy egy ilyen kiállítás csakis így felel meg valódi céljának, a mely cél: a marhatenyésztés emelése.

Tehát a szigorú köteleesség-teljesítés mellett, jó lenne megtanulni azt is, hogy mi az a paragrafusban elő nem irt hazafi kötelesség. — a.

Gazdatisztjeink érdekében.

A jelen év őszén üdvös mozgalom indult meg, mely a gazdatiszti osztály felsegélését, anyagi biztosítását tűzte ki czélul, az ügy élén Krocák G. Emil jószágfelügyelő, (Som, Beregmegye) áll, ki önzetlen fáradozással buzgólkodik az eszme megvalósításán és közelebről a létesítendő egyesület alapszabálytervezetét is szétküldötte, melyből, netán érdeklődő t. olvasóink kedvéért, mi is közöljük a fontosabb §§-et.

„A magyar gazdatisztek és erdészek országos segély- és nyugdíj-egyesületének

Alapszabály-tervezete.

1. §. Az egyesület czime. „Magyar gazdatisztek és erdészek országos segély- és nyugdíj egyesülete.”

2. §. Az egyesület székhelye. Budapest.

3. §. Az egyesület czélja. 1. Szolgálatképtelen gazdatisztek és erdészek segélyezése: a) Egyesületi tagokat, kik teljes szolgálatképtelenségüket és vagyontalanságukat igazolják, életfogytiglan életjáradék élvezetében részesíteni. b) Nem teljesen szolgálatképtelen, vagyontalan tagokat ideiglenesen pénzsegélyben részesíteni. c) Tagok özvegyeit és árváit pénzsegélyben, illetve nevelési pótlékban részesíteni. 2. Nyugdíjalap képzése a tagok befizetéséből és a földbirtokos-osztály nagylelkű adományaiból, a mely nyugdíjalap kezelése mindaddig míg az egyesület e' éggé meg nem erősödött, valamely teljes biztonságot nyújtó budapesti életbiztosító intézetre ruháztatik; az erre vonatkozó szerződés megkötésével a választmány — élén a elnökkel — fog megbízatni. (A nyugdíj-intézet alapszabálya külön fognak kidolgoztatni és közzétetni.) 3. Megürült tiszt állomások betöltését közvetíteni. 4. A magyar gazdatisztek és erdészek érdekeit képviselni és előmozdítani.

7. §. A tagok jogai. 1. Minden tagnak, a ki az évi tagsági díjat legalább 3 egymásután következő éven át megfizette, joga van, — úgy özvegyének és árvának is — a 3. § ban meghatározott segélyezést igénybe venni. stb. 5. Részvétel az egyesületi nyugdíjintézetben. 6. Állomás nélküli tagok az egyesület közvetítését díjmentesen vehetik igénybe.

8. §. A tagok kötelességei. 1. Az egyelőre 5 frtban megállapított évi tagsági díjnak lefizetése a naptári év kezdetétől, illetőleg a belépés idejétől számítandó 30 nap alatt. 2. Az egyesület érdekeinek előmozdítása általában.

9. §. Az egyesület vagyonát képezik: 1. az évi tagsági díjakból származott jövedelem; 2. a gyűjtések után különösen a nagybirtokosoktól befolyandó összegek; 3. a segélyalap; 4. a nyugdíjalap. Az egyesület évi tiszta jövedelme az egyesületi és a nyugdíjintézeti tagok egymásközi arányában a segélyalaphoz, illetőleg a nyugdíjalaphoz csatolandó.

10 §. **Szervezet.** Az egyesület ügyeinek vezetésére hivatták: 1. a közgyűlés; 2. választmány, élén az elnökkel; 3. a Budapesten székelő igazgatóság.

11. §. Az évi rendes közgyűlés minden év január havában Budapesten tartandó meg.

23. §. A választmány áll: 11 állandóan Budapesten lakó és 20 vidéki, összesen 31 tagból, továbbá 10 póttagból, kik mindannyian 6 év tartamára választatnak meg. A két első év leteltével a választmányi tagok egyharmada, második két év leteltével ismét egyharmada sorshuzás után kilép, de az így kilépett tag az új választásnál újra megválasztható.

28. §. Az egyesület ügyeit a választmány által megválasztott s Budapesten székelő igazgató vezeti. Annak, úgy az egyesület tisztviselőinek fizetését a költségvetés erejéig a választmány állapítja meg. Az igazgató az egyesület összes ügyei és üzleteinek vezetője és végrehajtója. Vezeti az egyesület irodáját, ellenőrzi a lőpénztárt, felelős az egyesület tisztviselőiért, részt vesz a választmányi ülésekben stb., stb.

29. §. Az egyesület hivatalnokai: 1. a pénztárnok, 2. a könyvvezető, 3. a szükséges irodaszemélyzet.

30. §. Az egyesület könyvei és irományai csak magyar nyelven szerkesztendők. A levelezés a tagokkal azok kívánatára németül is folytatható. —

A „magyar gazdatisztek és erdészek országos segély- és nyugdíjgyűlése” belépni kívánók szíveskedjenek írásbeli nyilatkozataikat mielőbb K r o c s á k G. E m i l jószágfelügyelő urhoz (Som, Bereg) juttatni.

Szer a nyulrágás ellen.

Mednyánszky Sándor ur a „Gazd. lapok”-ban a sok ajánlott „biztos” szerre vonatkozólag így nyilatkozik:

„Ennél olcsóbb s biztosabb szert merek ajánlani, melynek jóságát s hatását 31 évi gazdálkodásom alatt kiprobáltam.

Ezen általam ajánlott szer, nemcsak a nyulrágás előtt megóvja a fát, hanem a mohától is megtisztítja s a netán a fán lévő apróbb sebeket behegeszti, a fa héjának táplálékot ad s azt oly fényessé teszi, mint ha az asztalostól csiszolva volna.

Nálunk Trencsénmegye gazdasági közönségénél a gyümölcsfa életkérdés, mert a legkisebb gazdánál a fák száma ezereket, az uradalmaknál százezereket megközelít, ennél fogva biztos, tartós és olcsó nyulrágás elleni szer megfelel ezen igényeknek, mert minden hozzá tartozó anyag minden házban található.

A szükséges anyagok következők: zöld dió héj, mely a diótisztítás után azonnal egy hordoba tételik, tégy hozzá annyi trágyalevet, a mennyi a zöld dióhéjat elborítja,

végnyulbél és nyulvért a mennyit csak szerezhetsz, ezt 4—5 hétig erjedni hagyod, míg nem egészen felolvad,

tégy hozzá $\frac{1}{3}$ rész felolvasztott meszet, $\frac{1}{3}$ rész tiszta marha ürüléket s $\frac{1}{3}$ rész sárga agyagot;

1 htl. (100 liter) felolvasztott anyagra 1 kgr. petrolumot, keverd jól össze vízzel, hogy félig folyékony legyen, kenésd a

fára ecsettel. Ezen szernek egyszeri felmázolása egész télre elegendő, csak ha, mielőtt megszárad, eső jő és lemosná, kell a mázolás ismételt.

A dióhéj, petroleum, nyulbél és vér megóvja a fát a nyulrágás előtt.

Mész megtisztítja a mohától és rovarától, a szarvasmarha ürülék és sárga agyag táplálékot ad a fa kérgének. Ezen szer használása 30 éves koráig a legszebb fénylő kérget fentartja a fának.

Ha a fa bekenését a sok munka miatt nem akarjuk évenként ismételt, akkor a fát bekötjük vagy fűzfa vesszőkbe, vagy venyigerőzsébe, vagy nádba, mely több éveken tart, — ez megóvja a fát nem csak a nyulrágástól, mert tartós s a fán maradhat, hanem a szántás alkalmával a marha és eke általi megsértéstől is. —

Házi szárnyasaink óla

legyen tágas, szellős, világos, száraz, meleg és patkányoktól mentesítve. Szűk, setét, nedves és légjárás nélküli hely csakis a tisztátalanságnak kedvez és a ragadós betegségek szülő okául szolgál.

Az óla ajtaja és ablakai délnek legyenek irányítva, hogy az állatok a nap minden sugarát élvezhessék.

Lud, kacs, galamb és tyúkot sohasem szabad együtt tartani, mert igényeik különböznek.

Az ólnak tuluépesítését határozottan kerülni kell, még a nagyobb térségben is a szárnyas mind egy helyre buvik, azért rekesszünk el több szakaszt és egy-egybe 25 tyúknál többet ne tegyünk.

Öregjét fiatalját különítsük el egymástól, különben az utóbbit marják és tiporják.

A tyúkok ülőrudjai egyforma magasságban legyenek, nehogy a legmagasabb rudért czivódás támadjon. Létramódra alkalmazott rudak mellett sem kíméljük jobban a helyet, ha csak azt nem akarjuk, hogy az állatok egymást piszkolják.

Minden rud leszedhető, 40 centimeter széles és elgömbölyítve, alatta a hulló ganéj felfogására deszka legyen alkalmazva, így a rondaság könnyen és gyorsan eltávolítható.

Az ólnak gyakori tisztítása az állatok disztlését nagyban előmozdítja, kivált télen a midőn gyakran 17 órát is ülnek egy folyóban a rudon.

Eső, hó és fagy alkalmával szükség van külön etető és itató helyre, különben az állatok husban vesztenek, sőt később és ritkábban is tojnak.

Föld- vagy porfürdő a tyúk egészségére nézve mellözhetetlen.

A tojó fészek setét helyen, a földhez közel, de felülről fedve legyen, hogy berondítva éjjeli nyughelyül ne szolgálhasson, a széna- vagy szalmaalj gyakran megújítandó.

Évente legalább kétszer az ól jól kimeszelendő, a farészek pedig forró vízzel leforrázandók.

P. L.

Ministeri rendelet kivonata a Szerbia és Romániából behozott sertések egészségügy-rendőri kezelése tárgyában.

Már jó hosszú idő óta és ismételten jutnak közlemények a nyilvánosság elé, melyek az elégtelen, sőt az egészségre káros kezelésre utalnak, mely a Szerbia és Romániából érkező sertésekkel, saját kitünő hazai termelvényünk rovására, úgy a bel- mint a külföldön is, üzetik.

Hogy a közönségnek teljes megnyugvás nyujtassék, az egészségtelen sertéshús élvezetétől és a kincstár egyuttal családoktól megvédessék, báró Kemény kereskedelmi minister ur ő excellentiája egy rendeletet bocsájtott ki, mely a Dunafejedelemségekből jövő sertések, melyek tudvalevőleg igen gyakran körömjárvánnyal és borsokákkal lepettek, szigorú ellenőrzését és egészségügyi felügyeletét rendeli el.

A miniszter ezen rendelkezése nem csak azon jótékony körülménnyel jár, hogy ezentúl csakis egészséges hús fogyasztatik, hanem utat tör azon hitelünk helyreállítására, melyben felülmulhatatlan sertésfajtáink a külföldön részesült és mely csupán az alárendelt szerb és román sertések felügyelet nélküli és magyar fajta czime alatt történő kivitele által károsított.

Különösen az orsovai vaspálya megnyitása óta oda valók és itt lakókból egy coteria alakult, mely minden a határszélen megérkező sertést rendszeresen mint átmenőt oly záradékkal vallott be, hogy ily sertések Kőbányán kirakassanak és bizonyos ideig ott maradjanak. Ezen idő arra használtatott fel, hogy a román és szerb sertések helyett magyarok rakattak a kivitelre és a határon megérkezéskor mint átmenetiek jelöltettek meg, mi által első sorban az állam tetemes összeggel károsított és a magyar sertések mint szerb és romániaiaknak bevallottak és a külföldön mint olyanoknak adattak el.

Ő excellentiája kezdeményezése tehát nemcsak egészségügyi, hanem nemzetgazdasági és pénzügyi szempontból tekintve igen hasznos és az épen most felvetett és tárgyalás alatt levő élelmezési kérdésre ösztönzött, mely tárgyaláson természetszerűen ki kellene mondani, hogy az élelmezés nem csak olcsó, de főleg egészséges is legyen.

A miniszteri rendelet kivonatban körülbelül így hagyjuk: 1) tekintettel a román és szerbiai sertések közt uralkodó ragályos lábfejásra és egyéb járványos bajokra, a romániai és szerb sertések akár átvitelre, akár pedig fogyasztásra legyenek szánva, a Kőbánya meletti szállásokba 10 napi vesztegzár tartamra beállítandók;

2) oly sertések mindjárt a határszéli vám állépésekor mint veszteglő sertések vallandók be és ezen bevallás a fuvarlevélhez csatolandó, melyen az illető vasuti vagy gőzhajózási hivatalnok által „mint veszteglő sertéseknek“ bevallottak különösen kitüntetendők;

3) Kőbányára megérkezésekor az oly veszteglő sertéseket tartalmazó vagonok, az állomás alatt, a vonatról lecsatolandók és a veszteglő szállásokhoz állítandók. Gőzhajóval érkezett sertések kirakás után azonnal egyenest a veszteglő szállásokba hajtattak.

Ezen rendelet oly szerb és romániai sertésekre vonatkozik, melyek hazánkban hizlalásba vétetnek és később Kőbányára küldetnek.

A fajták megnevezését elmulasztók és áthágások 50—200 frtig büntetendők.

4) Veszteglő sertések a vesztegzár tartama alatt eladhatók és vehetők ugyan, de veszteglő szállásokból nem hajthatók el, mert a veszteglő szállásokból csak oly szerb vagy oláh sertések szállíthatók tovább vagy vihetők külföldre, melyek vesztegeltek, megvizsgáltattak és mint egészségesek, egészségügyi bizonyítvánnyal bocsájtattak el.

5) Borsókásnak talált sertések 40 óra alatt leszurandók azok szalonnája a tulajdonosnak visszaadandó, a hús pedig a szappanfőzőnek adatik át.

6) A veszteglő szállások kezelésére vonatkozó ministeri rendelet végrehajtására a kormány által egy állatorvos és három vizsgáló alkalmaztatik.

Kívánatos, hogy ezen rendelet, mely már f. év decz. 15-én*) lép életbe, erélyesen keresztül vitessék, mi által egyrészt a fogyasztó közönségnek oly védelem nyujtatik, mely csakis egészséges hús élvezetét engedi meg, másrészt pedig a külföld teljes megnyugvással szükségletét tőlünk fedezheti és ha ezen rendelet hivatalos uton általánosan tudomásul adatik, akkor hazai sertéseink kivitelének emelése nem maradhat ki és a kincstárnak is vámdíjak fejében tetemes összegek foguak befolyni.

(F. É.)

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1879. dec. 15-ig.

M e g y e	K ö z s é g	Az állatok faja és darabszáma	A kör megnevezése	Ethullt vagy gyógykezeltek
Aisó-Fejér	N.-Enyed	1 szarvasm.	lépfene	kiirtatott
Brassó	Brassó	2 ló	takonykór	kiirtatott
"	Sz.-Hermány	1 bival	lépfene	elhullott
Csik	Os.-Mád éfalva	1 szarvasm.	"	"
Hunyad	Zám	1 ló	takonykór	kiirtatott
Maros-Torda	Déva	5 szarvasm.	lépfene	elhullott
"	Tófalva	1 ló	takonykór	kiirtatott

Magyarország és Horvát Szlavonország területe marhavészmentes; a horvát-szlavon katonai határörvidék 6 községében a marhavész még uralg.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, dec. 13--dec. 20-ig. 1879.

Buza lanyha üzlet, árak szállottak, forgalom 35,000 metermázsa, ár 13.80 frt.

Rozs lanyha, forgalom csekély, ár 9.70 frt.

Árpa változatlan, forgalom 2000 metermázsa, ár: takarmányárpa 7.75 frtig, seres árpa 9.25 frtig.

*) A rendelet életbeléptetése a ministerium és főváros közt felmerült némi differenciák miatt rövid halasztást szenvedett. Szerk.

Zab lanyha, forgalom 2000 metermázsa, ár 7·60 frtig.
Törökbuza árak szállottak, forgalom 15,000 metermázsa, ár 7·60 frt.

Repcze üzlet alig volt, 800 metermázsa első rendű külföldre 12 $\frac{1}{8}$ frton kelt el.

Gyapju változatlan árak mellett kivált a külföldre élénkebb üzlet. Eladatott 400 metermázsa középfinom egy nyiretű 92—95 frt, 600 metermázsa jobb fésűs gyapju 88—89 frt, 500 metermázsa közép fésűs 85—86 frt, 300 metermázsa hibátlan bánáti 63—64 frt, 300 metermázsa tiszai két nyiretű 63—64 frt, 200 metermázsa nemesített zigaja 62—64 frt, 200 metermázsa usztatott bánáti zigaja 52—54 frt. (Árak per 56 kilogram.) Gyárilag mosott gyapjuból mintegy 16,900 kilo kelt el 1.80—3·20 frton kilonként.

G a b o n a - á r a k :

	minimum és maximum: Budapest dec. 20.	Bécs dec. 20.
Buza	13·25—14·40 frt	12·60—15·20 frt
Rozs	9·60—9·80 frt	10·20—10·90 frt
Árpa, takarmány	7·50—7·75 frt	— — —
Árpa, szeszfőzésre	8·15—8·65 frt	— — —
Árpa, seres	8·85—10·75 frt	10·70—11·85 frt
Zab	7·35—7·75 frt	7·50—8·10 frt
Repcze	11·75—13·50 frt	11·75—13·50 frt
Törökbuza	6·85—7·70 frt	7·60—8·10 frt

Budapesti marhavásár dec. hó 18-án 1879. Összes felhajtás 1383 db nagy- és 892 drb apró marha. Ebből eladatott: 33 drb. bika, 589 drb. ökör, 482 drb. vágó tehén, 110 drb. fejőstehén, 89 drb. bival, 312 drb. borju, 29 drb. bárány, 551 drb. juh. — Árak: bika darabonként 80—142 frt, ökör páronként 160—316 frt, vágó tehén páronként 140—300 frt, fejős tehén darabonként 90—215 frt, bival páronként 200—215 frt, borju darabonként 18—31 frt, bárány páronként 7—9 frt, juh páronként 12—14 frt. Hús-árak 100 kilonként: ökörhús 52—54 frt, tehénhús 48—50 frt, borjuhús 80—96 frt, bivalhús 46—48 frt.

Bécsi marhavásár dec. hó 15-én. Összes felhajtás 2374 darab és pedig 1291 drb. magyar, 342 drb. lengyel 451 drb. német fajta és 290 különféle. Árak 100 kilonként: magyar hizó 52—61 frt, lengyel 54—62 frt, német 52—62 frt, tehén 52—55 frt, bika 50—53 frt.

Kőbányai sertésvásár dec. 19-én. (Az első magyar sertéshizlalo részvénytársaság jelentése.) A közeli ünnepek miatt tetemes forgalom, de a speculáció is működött; sovány és makkos sertés még mindig el van hanyagolva.

Jegyzett árak: magyar nehéz 45—46 kr, könnyebb 43—44 kr, vidéki sertés 41—42 kr, szerb makkolt 41—42 kr, oláh 42—43 kr, süldő 38 $\frac{1}{2}$ —39 $\frac{1}{2}$ kr. netto súly klgmmonként. Állomány: december 12-éről maradt 53380 drb. Felhajtattott: Alföldről hizott 8580 drb., sovány 1400 drb., Oláhországból 850 drb., vidéki felhajtás 50 drb., magyar államvasuttal 710 drb., összesen 64970 drb. — Elhajtattott: Felföldre 600 drb., Bécsbe (m. héten 694 drb.) 5350 drb., Prágába 1080 drb., Bodenbach felé 1840 drb., Ruttek felé 930 drb., Mainz és Stuttgart felé 290 drb., budapesti fogyasztás 3620 drb., kőbányai

szalonnasertés 340 drb., összekötő vasuttal 770 drb., összesen 14820 drb. Marad állomány 50150 drb. A részvény szállásokban 7680 drb. van elhelyezve.

Bécsi sertésvásár december 16-án. Összes felhajtás 3856 darab és pedig 978 drb. nehéz, 1180 drb. közepnehéz és 1698 drb. süldő. Árak 100 kilonként: nehéz 38 $\frac{1}{2}$ —42 $\frac{1}{2}$ frt, közepnehéz 34—38 frt, süldő 30—38 frt, szalonna és zsir 51—52 frtig.

Disznózsir csekély kereslet és kínálat, kész áru hordóval együtt 54—54 $\frac{1}{2}$ frt, január havi kötésben hordó nélkül 51—51 $\frac{1}{2}$ forint.

Szalonna árak kevésbé szállottak, vidéki szalonna 44—45 $\frac{1}{2}$ frt, városi áru 48—49 füstölt szalonna 52—54 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 4000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközök.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (51—52.)

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

(22.) Hirdetés. (3—6.)

Borsán (u. p. Válaszut) a Báró Bánffy kertben az 1880 év tavaszán sok ezer kétéves ákáczmagoncz lesz eladó:

az 1 $\frac{1}{2}$ —2 meter magasságu, ezere 6 frt.
a 1 $\frac{1}{2}$ —1 $\frac{1}{2}$ " " " 5 frt.

A csomagolás jutányosan fog számíttatni.

Megrendelést elfogad, valamint bővebb felvilágosítást adhat.

Szász Ferencz,
gazdatiszt.

WALSER FERENCZ

gazdasági gép- és eszközlaktára

Kolozsvárt, bel-monostorutca 12. szám,

ajánlja a legjobb szerkezetű s gyári áron adott következő gépek- és eszközöket:

Cséplőgépek, fa- és vasalapon, kézi erőre, járgányra vagy gőzerőre. **Járgányok**, fekvő és álló szerkezettel. **Trieurök**, eredeti Mayer-féle, melyek a konkolyt, bükkönyt, zabot stb. tökéletesen kiválasztják. **Szelelő és választó rosták**, különféle **Répavágók**, **szecskavágók**, **darálók és zúzó**k, különféle **Bor-sajtók**, legújabb szerkezetűek. **Vidats-ekék** és különféle **boronák**. **Török-buzamorzsolók**.

Azonkívül ajánlja előnyösen ismert **tűzfecskendőit**, gazdagon felszerelt **tűzoltó szer-
tarát** és mindenféle vasszerkezetű házi és kerti **kútakat**.

➔ Javitó műhelyem az elősoroltaknak gyors és pontos javítását jutányosan elvállalja.

(15)

(23—23)

Piaci árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahus
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterozo		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déa		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogaras		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
gy.-Sz.-Miklós	dec. 13	950	850	550	500	250	520	170	30	—	30
Kolozsvár	dec. 18	900	—	540	—	280	440	240	160	350	44
M.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
N.-Széchenyi	dec. 19	860	730	520	450	310	410	190	100	350	42—46
Segesvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S.-Sz.-György	dec. 15	910	870	510	500	270	460	310	160	400	42
Szamosújvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	dec. 18	775	587	550	—	242	387	150	65	280	36
Sz.-Udvarhely	dec. 16	850	600	450	—	250	425	200	45	220	36
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Melléklet

400 darabonként 1 forint 40
krjával számíttatnak.

A hirdetés szövegét
a t. megrendelők minden
külön díj nélkül tet-
zés szerint akárhányszor
változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1—3 1—6 1—12 1—18 1—24 1—30 1—36 1—42 1—52									
	széri hirdetésnél									
	fizetendő forint									
$\frac{10}{16}$ v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210
$\frac{9}{16}$ v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105
$\frac{7}{16}$ v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53
$\frac{3}{16}$ v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27
$\frac{1}{16}$ v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai
és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrés
engedményben részesülnek,
ha hirdetésük beküldésekor
tagsági vagy előfizetői
minőségükre hivat-
koznak.

GAZDASÁGI MÉRNÖK

mezőgazdasági képes heti lap

közérdekű gazdasági s ezzel kapcsolatos műszaki ismeretek terjesztésére, különös tekintettel a gazdasági és építési iparra.

(3—3.)

Megjelenik minden csütörtökön.

(21.)

Szerkeszti és kiadja **GONDA BÉLA**, műegyetemi m. tanár.

Azon kedvező fogadtatás folytán, melyben a művelt közönség lapunkat 3 évi fenállása óta részesíté elhatároztuk, hogy azt **a jövő évtől kezdve heti lappá** alakítjuk át.

A **Gazdasági Mérnök** iránya ezen jelentékeny megnagyobbitás folytán **sokkal tágabb körű** lesz, mint a minő eddig volt. Rendszeresen fog foglalkozni a felmerülő **gazdasági s ezzel kapcsolatos technikai és ipari kérdésekkel**, nagyobb tért fog szentelni a közhasznu gazdasági, technikai és ipari ismeretek terjesztésének, kiváló gondot fordítván arra, hogy közleményei a **mezőgazdaság minden ágára** kiterjeszkedjenek, melyek közt különösen a **talajjavítás és növénytermelés, a gazdasági gépészet és építészet, a mezőgazdasági és házi ipar** stb. körébe vágó közérdekű ismeretek, gyakorlati értékű **felfedezések és találmányok** minél tágabb körű elterjesztését és fejlesztését tűzte feladatául, folytonos tekintettel lévén hazai viszonyainkra.

A **Gazdasági Mérnök** egyszersmind a Tiszavölgyi Társulatnak is hivatalos közlönye lévén, leginkább hivatott képviselője a hazai vízszabályozás, ármentesítés, **csatornázás és földöntözés** országos fontosságú ügyének; s mint ilyen, folyvást éber figyelemmel kíséri az e téren felmerülő közérdekű kérdéseket és műveleteket, melyek a mezőgazdaság, forgalom és ipar emelésére ma már általánosan elismert befolyást gyakorolnak s elválaszthatatlan kapcsolatban vannak az ország gazdasági érdekeivel.

Szóval oda fogunk törekedni, hogy a **Gazdasági Mérnök** olvasói mindenkor tájékozva legyenek úgy a gazdasági, valamint a technikai és ipari téren felmerülő közérdekű kérdésekről és műveletekről, nemkülönben a gyakorlati értékű, közhasznu felfedezésekről és találmányokról.

Ezeken kívül a **Gazdasági Mérnök** jövőre rendes **üzleti tudósításokat** fog közölni hazánk és a külföld nevezetesebb **gabona és termény piacairól**, a nagyobb világpiacok forgalmáról s a főbb iparcikkek áraitól; közölni fog továbbá minden fontosabb **építkezésre és szállításra** vonatkozó pályázati és árlejtési, nemkülönben **birtokeladási és haszonbérleti hirdetményt**, valamint a gazdaság, ipar és forgalom körébe vágó közérdekű hazai és külföldi híreket stb.

Külön rovatot nyitunk a hozzánk intézett gazdasági, technikai és ipari kérdések számára, melyekre t. előfizetőinknek szívesen szolgálunk utbaigazító felvilágosítással.

A **Gazdasági Mérnök** tehát 1880 január elsejétől kezdve hetenként fog megjeleni, 1 1/2 – 2 ivnyi tartalommal, **feltűnően diszes** kiállításban halványsárga papíron, minden száma **rajzokkal gazdagon** illusztrálva.

Előfizetési ára:

Égész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt.

Az előfizetések egyenesen a gazdasági mérnök kiadó hivatalához (Budapest, Üllői-út 24.) intézendők.

Ajánljuk lapunkat a művelt **gazdaközönség** szives figyelmébe és nagybecsű támogatásába, megjegyezvén, hogy kívánatra szívesen szolgálunk mutatvány számmal ingyen és bérmentve.

A GAZDASÁGI MÉRNÖK

szerkesztősége és kiadó hivatala.
Budapest, Üllői-út 24.